ПРОЕКТ

У К Р А Ї Н А

ЗАКАРПАТСЬКА ОБЛАСНА РАДА

_____ сесія _____скликання

Р І Ш Е Н Н Я

м. Ужгород

Про Програму охорони навколишнього природного середовища Закарпатської області на 2019-2020 роки

Відповідно до ст.43 Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні”, Законів України “Про охорону навколишнього природного середовища”, постанови Кабінету Міністрів України від 17 вересня 1996 року № 1147 “Про затвердження переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів” (зі змінами) обласна рада **в и р і ш и л а :**

1. Затвердити Програму охорони навколишнього природного середовища Закарпатської області на 2019-2020 роки (додається).

2. Контроль за виконанням цього рішення покласти на заступника голови - керівника апарату обласної державної адміністрації Петіка О. В. та постійні комісії обласної ради з питань: бюджету (Кошеля В. М.), екології та використання природних ресурсів (Біров О. З.)

Голова ради **М. Рівіс**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення обласної ради
_____ № ___

ПРОГРАМА
охорони навколишнього природного середовища Закарпатської області на 2019-2020 роки

І. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Соціально-економічний розвиток Закарпатської області тісно і нерозривно пов'язаний із станом навколишнього середовища, наявністю екологічних проблем.

Оцінка стану природного середовища в області свідчить, що практично немає природних компонентів екосистеми, які б не зазнавали постійного негативного антропогенного впливу.

Серед екологічних проблем області, що потребують розв'язання у перспективі, необхідно виділити:

забруднення поверхневих вод внаслідок скидання неочищених або недостатньо очищених стічних вод, що пов'язано з відсутністю очисних споруд, фізичним і моральним зносом водопровідно-каналізаційних систем, недостатнім фінансуванням їх утримання, ремонту і реконструкції;

паводкова ситуація області та захист від внутрішніх вод, що вимагає створення нових та реконструкцію існуючих берегоукріплень, інших заходів із стабілізації ситуації;

забруднення атмосферного повітря викидами автотранспорту. Невід'ємною умовою сталого розвитку області є достатній рівень уваги до охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки.

Саме тому на території області повинна здійснюватися політика, спрямована на досягнення гармонійної взаємодії суспільства та природи і, безпосередньо, на забезпечення раціонального використання, охорони й відтворення природних ресурсів.

Програма охорони навколишнього природного середовища Закарпатської області на 2019 - 2020 роки (далі - Програма) розроблена департаментом екології та природних ресурсів Закарпатської облдержадміністрації з використанням пропозицій, отриманих від райдержадміністрацій, міських рад та виконавчих комітетів міських рад, галузевих управлінь облдержадміністрації, управлінь та організацій центральних органів виконавчої влади.

Під час підготовки Програми проаналізовано державні та обласні програми, заходи яких розповсюджуються на сферу охорони довкілля області.

Законодавчою основою для підготовки Програми є закони України від 25 червня 1991 року №1264-XII «Про охорону навколишнього природного середовища», від 21 грудня 2010 року № 2818-VI «Про Основні засади

(стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року». Програму розроблено з урахуванням завдань і положень:

Закону України від 18 березня 2004 року №1621-IV «Про державні цільові програми»;

постанови Кабінету Міністрів України від 17 вересня 1996 року № 1147 «Про затвердження переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів» (зі змінами);

постанови Кабінету Міністрів України від 31 січня 2007 року № 106 «Про затвердження Порядку розроблення та виконання державних цільових програм» (із змінами);

Стратегії розвитку Закарпатської області на період до 2020 року; обласного плану заходів облдержадміністрації на 2018 - 2020 роки з реалізації Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року, затвердженого розпорядженням голови облдержадміністрації 24.10.2018 № 680.

II. МЕТА, ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ І ЗАХОДИ ПРОГРАМИ

Основною метою програми є реалізація екологічної політики, спрямованої на стабілізацію та поліпшення стану навколишнього природного середовища на території області.

Реалізація основної мети досягається через:

зниження негативного впливу на навколишнє природне середовище; відновлення природного стану порушених територій; виконання заходів щодо відновлення і підтримання сприятливого гідрологічного режиму та санітарного стану водних об’єктів, спеціальних заходів, спрямованих на запобігання знищенню чи пошкодженню природних комплексів на території об’єктів природно-заповідного фонду;

зниження споживання природних ресурсів за рахунок здійснення ефективної господарської діяльності;

функціонування системи моніторингу довкілля області.

Раціональне використання водних ресурсів здійснюється через підтримання природного стану малих річок.

Паспорт Програми наведено в додатку 1 до Програми.

Заходи щодо реалізації Програми (додаток 2) будуть реалізовуватися за рахунок коштів та у межах видатків обласного, державного, місцевих бюджетів та власних коштів підприємств, інвестиційних коштів, міжнародної технічної допомоги і грантів, інших джерел, не заборонених чинним законодавством.

III. ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ

1. Охорона і раціональне використання водних ресурсів

Закарпатська область - один із найбільш забезпечених водними ресурсами регіонів України.

Водні ресурси області формуються за рахунок поверхневого стоку річок

басейну ріки Тиса: місцевого річкового стоку, що утворюється в межах області, транзитного річкового стоку, що утворюється на території Румунської, Угорської та Словацької Республік, а також експлуатаційних запасів підземних вод.

Річки Закарпатської області в географічному плані розміщені і належать до басейну однієї з найбільших приток Дунаю – річки Тиса, яка є основною водною артерією області. Всі річки беруть свій початок у високогірній частині Карпат. Водний режим річок є дуже змінним. Він залежить від погодно-кліматичних умов і тісно пов'язаний зі станом лісів Українських Карпат.

Середній багаторічний стік, який формується в межах області, становить близько 7040 млн. $м^3$ на рік. Разом з транзитним, що надходить з суміжних територій, поверхневий стік річок області становить, відповідно 13440 та 10780 млн. $м^3$ за рік.

Для області характерна високий ступінь загрози паводків та повеней, що вимагає заходів з захисту від внутрішніх вод, створення нових та реконструкцію існуючих берегоукріплень, інших заходів із стабілізації ситуації, тощо.

Територія області перерізана густою мережею рік. Середня густина річкової сітки – 1,7 км/$км^2$. Всього в області протікає 9426 рік сумарною довжиною 19723 км. Загальна протяжність річки Тиса — 967 км, з них у межах України – 262 км. На території області вона приймає праві притоки: річки Косовська, Тересва, Теребля, Ріка, Боржава.

За даними інвентаризації штучних та природних водойм на території області, проведеної Басейновим управлінням водних ресурсів річки Тиса спільно з міжрайонними управліннями водного господарства, на території області наявні 698 водних об'єктів в тому числі — 9 водосховищ комплексного призначення, 645 ставків, 44 озера. Найбільшим є Синевирське озеро з площею близько 7 га, середньою глибиною 15-16 м. Воно розташоване на висоті 989 м над рівнем моря.

Прогнозні ресурси питних підземних вод в області за даними Закарпатської геологорозвідувальної експедиції становлять 1,1093 млн. $м^3$/добу. В цілому цих ресурсів достатньо для задоволення потреб населення в питній воді, але вони розповсюджені дуже нерівномірно.

Вирішення проблеми очистки стічних вод та припинення забруднення водних об'єктів можливо при достатній фінансовій підтримці існуючих природоохоронних програм на національному, регіональному та місцевому рівнях.

2. Охорона атмосферного повітря

Протягом 2017 року відбулося незначне зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення. Обсяги забруднюючих речовин, які надійшли у повітряний басейн у 2017 році від стаціонарних джерел забруднення, за даними Головного управління статистики, зменшились в порівнянні з 2016 роком на 34,2% і

складають 3,2 тис.тонн проти 4,9 тис.тонн у 2016 році. Із загальної кількості викидів забруднюючих речовин 54,6% складають речовини, що належать до парникових газів, зокрема, метан. Крім того, 0,2 млн.т становлять обсяги викидів діоксиду вуглецю.

В загальному викиди найпоширеніших забруднюючих речовин стаціонарними джерелами в атмосферне повітря 2017 року порівняно з 2016 роком залишились майже без змін. Викиди твердих речовин пилу в порівнянні з попереднім роком зменшились із 0,3 до 0,21 тис.т. Викиди оксидів азоту в атмосферне повітря залишились майже без змін на рівні 0,66 тис.т. Викиди діоксиду сірки в атмосферне повітря збільшились із 0,1 до 0,18 тис.т. Дешо зменшились викиди оксиду вуглецю із 1,1 до 0,94 тис.т.

В середньому по області одним підприємством у 2017 році було викинуто в атмосферу 15,5 т шкідливих речовин.

З метою зменшення обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря в області розроблено ряд районних природоохоронних програм, до яких включені заходи, розроблені підприємствами. Заходи щодо зменшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел підприємства області здійснювали за рахунок власних коштів.

З метою встановлення оптимальних режимів горіння палива та дотримання екологічних нормативів щодо змісту забруднюючих речовин в димових газах на більшості підприємствах області у 2017 році проведена еколого-теплотехнічна наладка на паливовикористовуючому обладнанні. Актуальним є оснащення приладами пунктів контролю і спостереження за забрудненням атмосферного повітря.

3. Стан та розвиток природно-заповідного фонду, формування екологічної мережі

В частині розвитку природно-заповідної справи в Україні Закарпатська область посідає одне з провідних місць. Відсоток фактичної площі територій та об’єктів природно-заповідного фонду до загальної площі області становить 14,15. Станом на 01.01.2018 р. в області взято на облік 468 об’єктів природно-заповідного фонду, загальною площею 180509,8198 га, з них загальнодержавного значення – 34 об’єкти, загальною площею 155534,514 га, місцевого значення – 434 об’єкти, загальною площею 24975,3058 га.

Найбільш дієвим заходом збереження біологічного та ландшафтного різноманіття є створення нових та розширення існуючих територій та об’єктів природно-заповідного фонду.

4. Наукова, освітня, екологічна інформація та пропаганда, видання поліграфічної продукції, моніторинг навколишнього природного середовища, підтримка громадських екологічних організацій.

Відповідно до Положення про державну систему моніторингу довкілля, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 березня 1998 р.

№391 департаментом екології та природних ресурсів облдержадміністрації здійснюються заходи із запровадження та забезпечення функціонування системи моніторингу навколишнього середовища в Закарпатській області, в тому числі за рахунок створення сучасних геоінформаційних програмних комплексів моніторингу довкілля.

Метою створення системи моніторингу довкілля Закарпаття є забезпечення адміністративних органів та відповідних служб області, а також громадськості даними про стан довкілля та науково-обґрунтованими рекомендаціями щодо прийняття управлінських рішень з оперативного контролю стану довкілля та для запобігання негативним екологічним ситуаціям.

Суб'єктами системи обласного екологічного моніторингу є спеціально уповноважені органи міністерств й відомств, управління обласної державної адміністрації, підприємства, установи та організації, які відповідно своїй компетенції здійснюють спостереження за станом компонентів довкілля. Для покращення роботи суб'єктів моніторингу необхідне оснащення цих природоохоронних організацій приладами та обладнанням, зміцнення матеріально-технічної бази.

Наразі в департаментом здійснені заходи щодо удосконалення проведення спостережень за станом довкілля шляхом упровадження новітніх геоінформаційних технологій, методик та обладнання відповідно до стандартів Європейського Союзу, виконано роботи зі створення веб-інструмента геоінформаційної системи моніторингу довкілля Закарпатської області. Сайт моніторингу довкілля наразі складається з трьох наступних модулів, як то "Природно-заповідний фонд", "Моніторинг поверхневих вод" та "Біотопи (оселища)". Планується створення додаткових модулів та модернізація існуючих.

З метою забезпечення сприятливих умов для розв'язання екологічних проблем на регіональному рівні та ширшого залучення громадськості до участі у підготовці та прийнятті важливих рішень необхідне проведення науково-технічних конференцій та семінарів, організація виставок та інших заходів щодо пропаганди охорони навколишнього природного середовища, видання поліграфічної продукції з екологічної тематики.

IV. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Реалізація Програми дозволить:

виконати заходи щодо зменшення забруднення поверхневих водойм та підземних вод, зменшення обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря;

провести спеціальні заходи, спрямовані на запобігання знищенню чи пошкодженню природних комплексів на території об'єктів природно-заповідного фонду;

підготувати матеріали щодо розроблення проектів створення території та

об’єктів природно-заповідного фонду, винесення меж в натуру об’єктів природно-заповідного фонду;

забезпечити функціонування системи моніторингу навколишнього природного середовища області, з метою прийняття ефективних управлінських рішень та інформування громадськості про стан навколишнього природного середовища (якість поверхневих вод, стан природно-заповідних об'єктів та біотопів (оселищ);

провести заходи щодо пропаганди охорони довкілля із залученням засобів масової інформації, громадських організацій та навчальних закладів із метою інформування громадськості про стан навколишнього природного середовища та підвищення рівня екологічної культури і свідомості населення.

V. ФІНАНСУВАННЯ ЗАХОДІВ ПРОГРАМИ

Фінансування заходів, передбачених цією Програмою, буде здійснюватися за рахунок коштів та у межах видатків обласного бюджету (додаток 2), державного, місцевого бюджетів та власних коштів підприємств, інвестиційних коштів, міжнародної технічної допомоги і грантів, інших джерел, не заборонених чинним законодавством.

Фінансування з обласного бюджету здійснюється в межах видатків, передбачених у бюджеті на відповідний рік.

Вартість фінансування заходів Програми за розділами

Розділи Програми	**Вартість фінансування заходів, тис. грн**
1. Охорона і раціональне використання водних ресурсів	20 011,5
2. Охорона атмосферного повітря	620,0
3. Збереження природно-заповідного фонду, формування екологічної мережі	200,0
4. Наукова, освітня, екологічна інформація та пропаганда, видання поліграфічної продукції, моніторинг навколишнього природного середовища, підтримка громадських екологічних організацій	1 190,0
УСЬОГО:	**22 021,5**

Прогнозні обсяги та джерела фінансування Програми, тис.грн.

Джерела фінансування	**Обсяг фінансування**	**У тому числі за роками:**	
		2019 рік	**2020 рік**
Державний бюджет	**14008,0**	11540,2	2467,8
Обласний бюджет	**8013,5**	4485,0	3528,5

Місцевий бюджет	–	–	–
Інші джерела	–	–	–
УСЬОГО:	**22 021,5**	**16 025,2**	**5 996,3**

VI. КООРДИНАЦІЯ ТА КОНТРОЛЬ ЗА ВИКОНАННЯМ ПРОГРАМИ

Координацію робіт з виконання Програми та контроль за ходом реалізації здійснює департамент екології та природних ресурсів облдержадміністрації.

Відповідальні виконавці за реалізацію заходів, передбачених Програмою, забезпечують їх реалізацію та подають відповідну інформацію департаменту екології та природних ресурсів облдержадміністрації до 20 січня наступного року звітного періоду упродовж 2019-2020 років.

Департамент екології та природних ресурсів облдержадміністрації здійснює контроль за реалізацією заходів Програми та подає узагальнену інформацію про її виконання облдержадміністрації та обласній раді до 1 лютого наступного року після звітного періоду.

Додаток 1 до
Програми

ПАСПОРТ
Програми охорони навколишнього природного середовища Закарпатської області на 2019 - 2020 роки

1.	Ініціатор розроблення Програми	Закарпатська обласна державна адміністрація
2.	Підстава для розроблення Програми	Закони України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року»
3.	Розробник Програми	Департамент екології та природних ресурсів облдержадміністрації
4.	Співрозробники Програми	Райдержадміністрації, міськвиконкоми, департаменти облдержадміністрації
5.	Відповідальні виконавці Програми	Структурні підрозділи облдержадміністрації, райдержадміністрації, міськвиконкоми, територіальні підрозділи центральних органів виконавчої влади
6.	Учасники Програми	Структурні підрозділи облдержадміністрації, райдержадміністрації, міськвиконкоми, територіальні підрозділи центральних органів виконавчої влади
7.	Термін реалізації Програми	2019-2020 роки
8.	Перелік місцевих бюджетів, які беруть участь у виконанні Програми	Обласний бюджет, кошти районних, міських, сільських бюджетів
9.	Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації Програми, всього, у тому числі:	22 021,5 тис. гривень
	коштів обласного бюджету	8 013,5 тис. гривень
	коштів районних, міських (міст обласного значення) бюджетів	–

Додаток 2
до Програми

№ з/п	Заходи Програми	Відповідальні виконавці	Загальний обсяг фінансування, тис. грн.	Джерела фінансування, тис. грн.:									
				2019 рік					2020 рік				
				Державний бюджет	Обласний бюджет	Місцевий бюджет	Інші джерела	Всього на рік	Державний бюджет	Обласний бюджет	Місцевий бюджет	Інші джерела	Всього на рік
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
	І. Охорона і раціональне використання водних ресурсів												
1	Берегоукріплення правого берега р.Тересва на ділянці №1 в с.Красна Тячівського району	Краснянська сільська рада	1958,0	1566,4	391,6	–	–	1958,0	–	–	–	–	–
2	Берегоукріплення правого берега р.Тересва на ділянці №2 в с.Красна Тячівського району	Краснянська сільська рада .	1149,6	919,6	230,0	–	–	1149,6	–	–	–	–	–
3	Берегоукріплення правого берега р.Тересва в с.Красна присілок Підчос Тячівського району	Краснянська сільська рада	3782,0	2921,8	860,2	–	–	3782,0	–	–	–	–	–
4	Берегоукріплення правого берега р.Тересва в смт.Усть-Чорна урочище "Бобрувка" : Тячівського району	Усть-Чорнянська селищна рада	3193,7	2449,4	744,3	–	–	3193,7	–	–	–	–	–
5	Берегоукріплення правого берега р.Тересва в смт.Усть-Чорна біля стадіону Тячівського району	Усть-Чорнянська селищна рада	4043,6	3133,0	910,6	–	–	4043,6	–	–	–	–	–
6	Берегоукріплення правого берега р.Тересва в смт.Усть-Чорна на в'їзді в населений пункт Тячівського району	Усть-Чорнянська селищна рада	2722,3	–	–	–	–	–	2177,8	544,5	–	–	2722,3

7	Берегоукріплення правого і лівого берегів р.Мокрянка в с.Руська Мокра в районі будинку №382 Тячівського району	Русько-Мокрянська сільська рада	1377,1	–	417,8	–	–	417,8	–	959,3	–	–	959,3
8	Берегоукріплення правого берега р.Мокрянка в с.Руська Мокра на в'їзді в село Тячівського району	Русько-Мокрянська сільська рада	891,6	–	43,0	–	–	43,0	–	848,6	–	–	848,6
9	Регулювання русла р.Мокрянка в с.Руська Мокра біля турбази КЗРА Тячівського району	Русько-Мокрянська сільська рада	716,1	–	–	–	–	–	–	716,1	–	–	716,1
10	Капітальний ремонт берегоукріплення автомобільної дороги Торунь-Лопушне в межах села Лопушне Міжгірського району. Ділянка №4.	Лопушанська сільська рада	177,5	–	177,5	–	–	177,5	–	–	–	–	–
	Разом за розділом		**20011,5**	**10990,2**	**3775,0**	–	–	**14765,2**	**2177,8**	**3068,5**	–	–	**5246,3**
	II. Охорона атмосферного повітря												
1	Оснащення приладами пунктів контролю і спостереження за забрудненням атмосферного повітря Закарпатського ЦГМ	Закарпатський ЦГМ Департамент екології та природних ресурсів Закарпатської облдерж-адміністрації	620,0	250,0	40,0	–	–	290,0	290,0	40,0	–	–	330,0
	Разом за розділом:		**620,0**	**250,0**	**40,0**	–	–	**290,0**	**290,0**	**40,0**	–	–	**330,0**
	III. Збереження природно-заповідного фонду, формування екологічної мережі												
1	Розроблення проектів створення територій і об'єктів ПЗФ та організації їх територій	Департамент екології та природних ресурсів Закарпатської облдерж-адміністрації	200,0	–	100,0	–	–	100,0	–	100,0	–	–	100,0

	Разом за розділом:		**200,0**	–	**100,0**	–	–	**100,0**	–	**100,0**	–	–	**100,0**
	IV. Наукова, освітня, екологічна інформація та пропаганда, видання поліграфічної продукції, моніторинг навколишнього природного середовища, підтримка громадських екологічних організацій.												
1	Проведення науково-технічних конференцій і семінарів, організація виставок та інших заходів щодо пропаганди охорони навколишнього природного середовища, видання поліграфічної продукції з екологічної тематики	Департамент екології та природних ресурсів Закарпатської облдерж-адміністрації	500,0	–	250,0	–	–	250,0	–	250,0	–	–	250,0
2	Функціонування системи моніторингу довкілля Закарпатської області	Департамент екології та природних ресурсів Закарпатської облдерж-адміністрації	140,0	–	70,0	–	–	70,0	–	70,0	–	–	70,0
3	Утримання та оснащення природо-охоронних організацій приладами, обладнанням і спеціальними транспортними засобами, зміцнення матеріально-технічної бази спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань охорони навколишнього природного середовища, його урядових і територіальних органів, а також установ та організацій, що належать до сфери його управління.	Державна екологічна інспекція у Закарпатській області	550,0	300,0	250,0	–	–	550,0	–	–	–	–	–
	Разом за розділом:		**1190,0**	**300,0**	**570,0**	**–**	**–**	**870,0**	**–**	**320,0**	**–**	**–**	**320,0**

	Разом	**22021,5**	**11540,2**	**4485,0**	**–**	**–**	**16025,2**	**2467,8**	**3528,5**	**–**	**–**	**5996,3**
	І. Охорона і раціональне використання водних ресурсів	**20011,5**	**10990,2**	**3775,0**	**–**	**–**	**14765,2**	**2177,8**	**3068,5**	**–**	**–**	**5246,3**
	ІІ. Охорона атмосферного повітря	**620,0**	**250,0**	**40,0**	**–**	**–**	**290,0**	**290,0**	**40,0**	**–**	**–**	**330,0**
	ІІІ. Збереження природно-заповідного фонду, формування екологічної мережі	**200,0**	**–**	**100,0**	**–**	**–**	**100,0**	**–**	**100,0**	**–**	**–**	**100,0**
	ІV. Наукова, освітня, екологічна інформація та пропаганда, видання поліграфічної продукції, моніторинг навколишнього природного середовища, підтримка громадських екологічних організацій.	**1190,0**	**300,0**	**570,0**	**–**	**–**	**870,0**	**–**	**320,0**	**–**	**–**	**320,0**